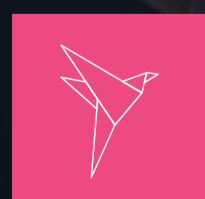

E-BOOK

ELEKTRONICKÝ PODPIS – STRUČNÝ NÁVOD NA PREŽITIE DO KAŽDEJ FIRMY

Digitalizácia firemných dokumentov a zmlúv
v online svete

Motúzová & Lacko
advokátska kancelária
your lawyer

ÚVOD

Komunikujete väčšinu dňa elektronicky? Prešla vaša firma „do online-u“ okrem zmlúv a dokumentov?

V súčasnej dobe sa vo firmách používa čoraz viac digitálnych nástrojov na zefektívnenie procesov a zjednodušenie úloh. Elektronické podpisovanie či digitalizácia zmlúv však výrazne zaostávajú.

Preto sme sa v spoločnostiach ANASOFT a Motúzová & Lacko advokátska kancelária rozhodli, že pre vás pripravíme jednoduchý návod, ktorým vám fungovanie elektronického podpisu priblížime.

Elektronické podpisovanie výrazne šetrí čas, znižuje náklady na papier a tlač a odbúrava firemnú byrokráciu. Väčšina firiem sa ho však obáva, pretože si nie je istá, ako elektronický podpis používať. Taktiež doteraz neexistuje návod, ako elektronický podpis používať správne po právnej stránke.

Ak vo firme uvažujete, že začnete s elektronickým podpisovaním, ale potrebujete na začiatok viac informácií, tento e-book je určený presne pre vás.

Aké informácie nájdete v e-booku?

- dozviete sa, že na elektronické podpisovanie dokumentov v 99,9 % prípadov nebudete potrebovať občiansky preukaz s čipom,
- že existujú oveľa efektívnejšie spôsoby elektronického podpisovania,
- predstavíme vám druhy elektronických podpisov (jednoduchý, zdokonalený a kvalifikovaný),
- vysvetlíme vám, aké sú najzásadnejšie rozdiely medzi jednoduchým, zdokonaleným a kvalifikovaným elektronickým podpisom a aké sú výhody každého z nich,
- vysvetlíme vám, ako to funguje právne a ako podpisovať platne a účinne.

Veríme, že tento e-book vám pomôže zorientovať sa v problematike elektronického podpisu a digitalizácie dokumentov z technického i právneho hľadiska, a tým využiť potenciál elektronického podpisovania na maximum.

Budeme radi, ak ho prepošlete aj vašim právnikom, IT oddeleniu či CEO.
Začnite podpisovať elektronicky už dnes!

Tím ANASOFT a Motúzová & Lacko

ČO JE ELEKTRONICKÝ PODPIS?

Ak ste niekedy obdržali poštou podpísaný dokument (či už išlo o zmluvu s operátorom alebo riaditeľkou školy), určite vám nikdy nenapadlo pýtať si od odosielateľa občiansky preukaz.

Ved' kto by len spochybňoval vlastnoručný, perom napísaný podpis?

Na druhej strane, iba zriedka dôverujeme e-mailovým správam, elektronickým objednávkam či oskenovaným zmluvám. A to aj v prípade, že nám ich poslal dlhoročný overený partner, s ktorým obchodujeme 20 rokov. Pravdepodobne najväčší pocit istoty vám dodáva vlastnoručný podpis, ktorého autenticitu by vás ani nenapadlo overovať.

Ako si však ukážeme, podpis na elektronickej objednávke nemusí znamenať, že neboli splnené legislatívou stanovené podmienky. V tomto e-booku vám bližšie vysvetlíme, ako to na Slovensku s elektronickým podpisovaním v praxi funguje.

DRUHY ELEKTRONICKÝCH PODPISOV

Čo je to elektronický podpis a aké druhy elektronických podpisov poznáme?

Na území Slovenska a Európskej únie platí Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 910/2014 z 23. júla 2014 o elektronickej identifikácii a dôveryhodných službách pre elektronické transakcie na vnútornom trhu a o zrušení smernice 1999/93/ES („Nariadenie eIDAS“). Jediným cieľom Nariadenia eIDAS je pomôcť vám naučiť sa elektronický podpis používať.

Na základe Nariadenia eIDAS rozdeľujeme elektronické podpisy do troch kategórií:

1. obyčajný (jednoduchý) elektronický podpis,
2. zdokonalený elektronický podpis,
3. kvalifikovaný elektronický podpis.

Podľa čl. 49 preambuly Nariadenia eIDAS platí zásada, podľa ktorej **„elektronickému podpisu by sa nemal odopierať právny účinok z dôvodu, že je v elektronickej forme...“**.

To znamená, že i keď je podpis elektronický, nemôže to byť dôvod jeho neplatnosti. Znie to komplikovane? Práve naopak, za elektronický podpis je možné považovať veľa úkonov, ktoré robíme za počítačom, teda elektronicky. Je to preto, že technológie, ktoré denne využívame, používame pod svojím menom alebo iným identifikátorom.

1. OBYČAJNÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

Do kategórie obyčajného elektronického podpisu patria akékoľvek elektronické údaje, ktoré sú pripojené alebo logicky pridružené k iným údajom v elektronickej forme, a ktoré podpisovateľ využíva na podpisovanie.

Takýmito dátami môžu byť napríklad písmenká vášho mena vložené na koniec e-mailovej správy, ale aj obrázok vo formáte JPG vyobrazujúci váš podpis.

Elektronický podpis môže byť realizovaný aj počas nahrávaného telefonátu. Napríklad, keď sa telefonicky objednávate k doktorovi, alebo meníte údaje vo svojej banke. Stačí vám len povedať meno, dátum narodenia alebo rodné číslo.

Najväčšou výhodou jednoduchého elektronického podpisu teda je, že existuje v mnohých formách a má širokú využiteľnosť. Už dnes ho právne záväzne používate na dennej báze.

PRÍKLADY Z PRAXE

Podpis v emaille

COMPANY

JÁN NOVÁK

Marketingový špecialista

jan.novak@company.sk

www.company.sk

Checkbox

Prečítal/a som si všeobecné obchodné podmienky a súhlasím s nimi *

2. ZDOKONALENÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

Zdokonalený elektronický podpis si vyžaduje vyššiu mieru opatrení a istoty o tom, kto dokument podpísal. Musí spĺňať nasledovné podmienky:

- je jedinečne spojený s tým, kto sa podpisuje,
- umožňuje určenie totožnosti podpisovateľa,
- je vytvorený pomocou údajov, ktoré ten, kto sa podpisuje, môže s vysokou mierou dôveryhodnosti používať pod svojou výlučnou kontrolou (napríklad vlastnoručný podpis vykonaný na digitálnej obrazovke, jednorazové heslo zaslané na mobilný telefón používateľa, grid karta),
- je prepojený s údajmi (napríklad správou alebo dokumentom), ktoré sa ním podpisujú, takým spôsobom, že každú dodatočnú zmenu údajov je možné identifikovať.

Zdokonalený elektronický podpis je v podstate matematika. Ide o zjednodušenú verziu kvalifikovaného elektronického podpisu („KEP“), bez schválenia štátnou autoritou. To však na podpisovanie väčšiny dokumentov nepotrebujeme.

Hlavné výhody zdokonaleného elektronického podpisu

Pri zdokonalenom elektronickom podpise platí, že **totožnosť podpisovateľa dokumentu je takmer na 100 % istá a dokument sa po ceste k Vám nijako nezmenil**. Je to preto, že na vytvorenie zdokonaleného podpisu sa použijú dáta, ktoré podpisujúceho pomerne spoľahlivo identifikujú. Napríklad tak, že sa podpisujúci podpíše priamo do rozhrania aplikácie.

Vedeli ste, že aj keď je dokument podpísaný kvalifikovaným elektronickým podpisom (KEP) nie je na 100 % zaručené, že podpis vykonal vlastník občianskeho preukazu? Napríklad, niekto mohol získať neoprávnený prístup k vášmu občianskemu preukazu a PIN-u a váš KEP „sfalšovať“.

Ako využiť zdokonalený elektronický podpis vo firemnej praxi?

Existuje niekoľko metód, ktorými môžete získať, resp. využiť zdokonalený elektronický podpis vo vašom podniku a firemnej praxi:

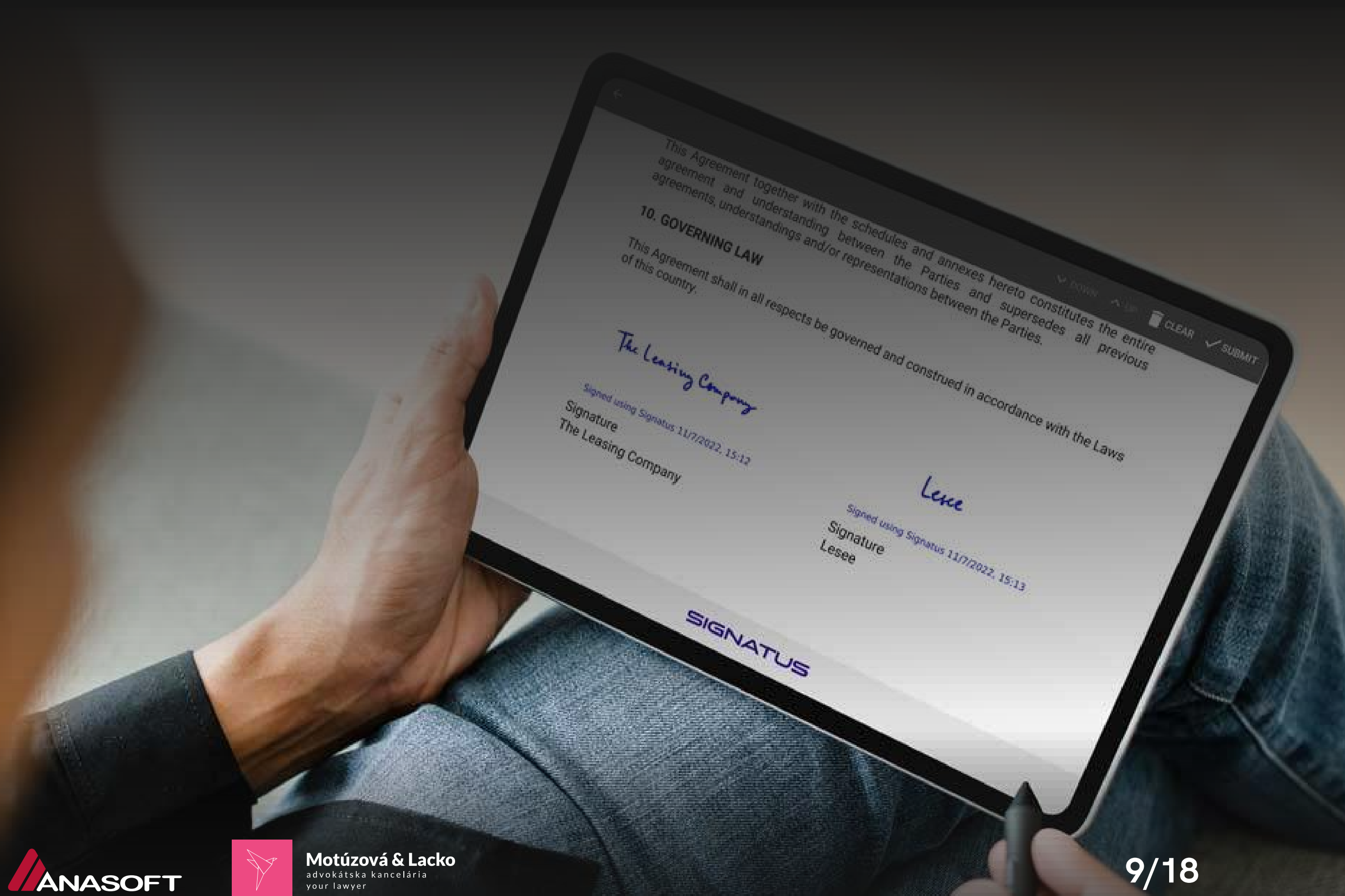
- **podpisovanie ťahom prsta** - zachytenie podpisu pomocou digitálneho zariadenia s dotykovou obrazovkou (napr. kuriéri doručovateľských spoločností),
- **podpis digitálnym perom** - zachytenie podpisu pomocou digitálneho zariadenia s perom schopným zachytiť detailný priebeh podpisu,
- **fyzická karta s certifikátom** - vydaná dôveryhodnou autoritou, najčastejšie súkromnou spoločnosťou,
- **podpis druhým faktorom** - dvojstupňová autentifikácia (napr. pri mobilnom bankovníctve),
- **SMS podpis** - verifikačný textový alebo číselný kód.

Ako vidíte, na rozdiel od obyčajného elektronického podpisu má zdokonalený elektronický podpis viac bezpečnostných prvkov. Tieto prvky zaisťujú, že je podpis, zjednodušene povedané, bezpečne prepojený s používateľom. Pri podpise ťahom prsta alebo perom na dotykovom zariadení je to uloženie podpisu v zariadení spolu s dokumentom, ktorý bol podpísaný. Pri podpise v elektronickom bankovníctve to je unikátny kód, ktorý vám príde SMS správou na telefón, ktorý ste si v banke zaregistrovali.

Ako ale zabezpečiť, aby zdokonalený podpis spĺňal všetky podmienky stanovené Nariadením eIDAS? Ako bez občianskeho preukazu s čipom dosiahnete, že podpis bude jedinečne spojený s jeho autorom, bude zabezpečený a spoľahlivo ho identifikuje? A ako to dosiahnuť rýchlo, ľahko a jednoducho?

Na vytvorenie zdokonaleného vlastnoručného elektronického podpisu potrebujete softvér, ktorý vám s tým pomôže. Ako sme si povedali, zdokonalený elektronický podpis viete vykonať napríklad myšou alebo prstom na dotykovej obrazovke. Tento spôsob podpisovania však môže byť používateľsky nepohodlný a taktiež nedokáže zachytiť presný pohyb ruky a ťah písma, ktorý je typický pre podpisujúceho. **Ideálnym riešením sa preto javí digitálne pero v kombinácii s dotykovou obrazovkou, ktoré zachytí váš vlastnoručný podpis digitálnym spôsobom a bezpečne ho uloží.**

Takto vznikne elektronický podpis, ktorý bude mať všetky znaky zdokonaleného elektronického podpisu a ešte čosi navyše. Bude ho možné spätne overiť, podobne ako vlastnoručný podpis na papieri.

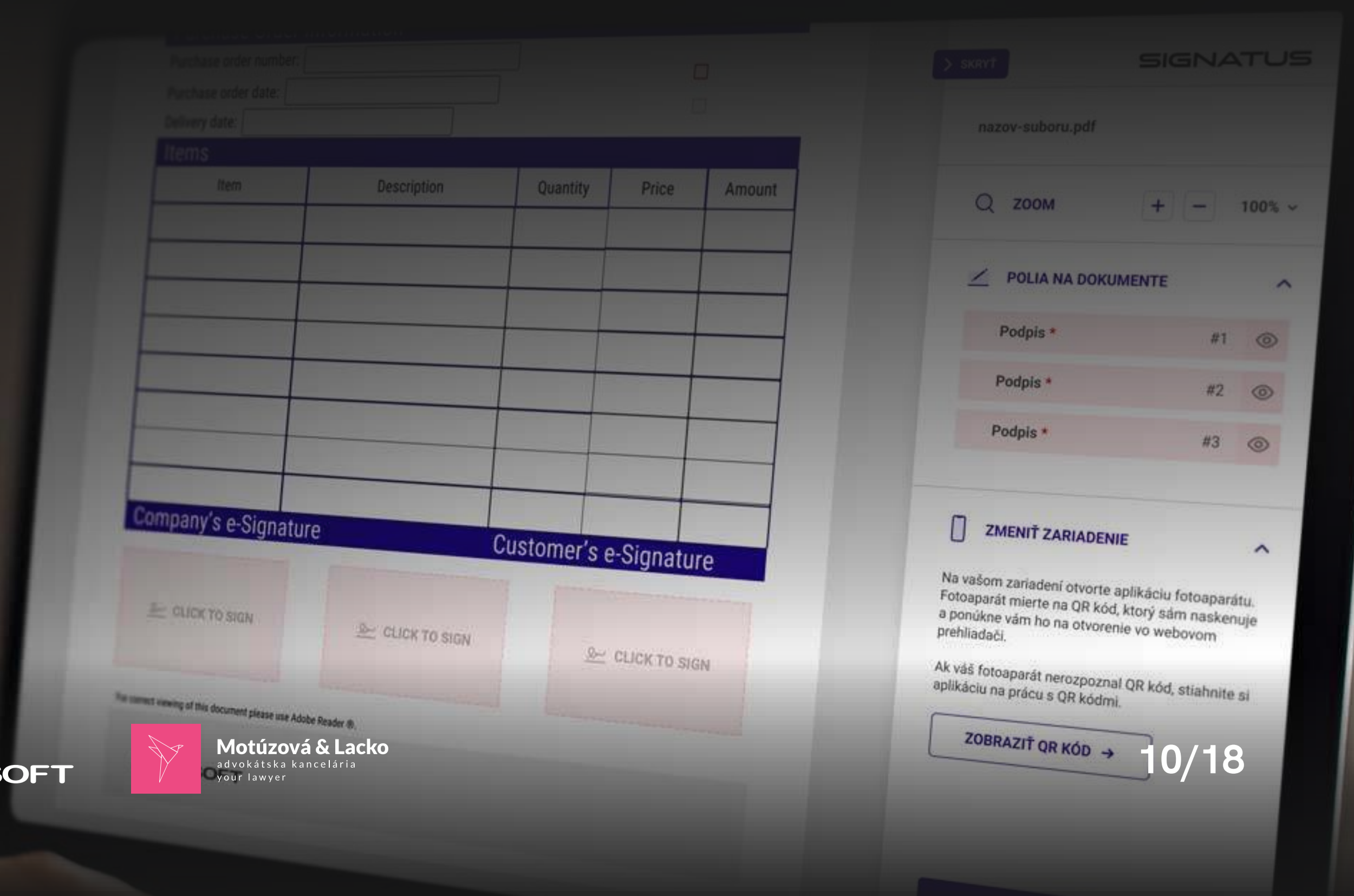
Technologické normy a postupy

Bezpečné a spoľahlivé riešenie pre zdokolený elektronický podpis by malo spĺňať nasledovné postupy a normy v zmysle Nariadenia eIDAS:

- PDF kompatibilné s certifikátom ISO 32000-1:2008 - zabezpečuje prehliadanie dokumentu vo všetkých PDF prehliadačoch,
- zaznamenanie priebehu podpisu podľa normy ISO/IEC 19794-7:2021(E) - pomáha určiť totožnosť podpisujúceho,
- hashovanie dát - nezameniteľne a nespochybniteľne prepojí dáta podpisu s dokumentom, ktorý ním bol podpísaný,
- šifrovanie dát asymetrickým šifrovacím kľúčom - chráni dáta podpisu,
- prepojenie s PDF dokumentom, podpis digitálnym certifikátom podľa PAdES - každá zmena v dokumente je automaticky detekovateľná.

Zaujímavosťou je, že s takýmto zdokonaleným elektronickým podpisom vedia pracovať aj odborníci na kriminalistiku - forenzní špecialisti a písmaoznanci.

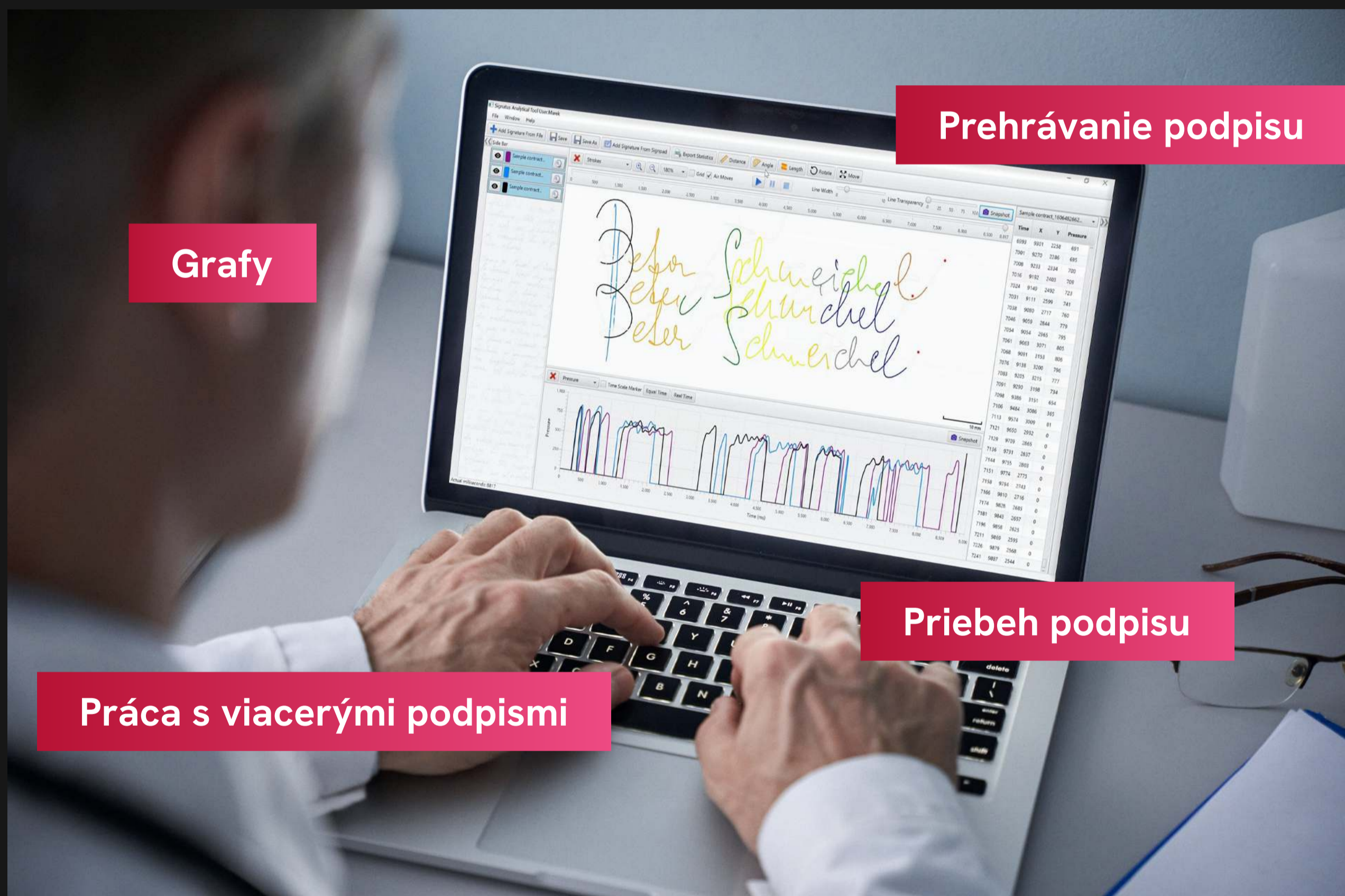
Čo však vedia písmaoznanci s takýmito dátami v surovej podobe robiť? Existujú nástroje, ktoré dokážu vlastnoručný elektronický podpis vizualizovať. Jeden takýto nástroj sme pripravili priamo v úzkej v spolupráci s písmaoznalcami.

Funkcie analyzačného nástroja

Analyzačný nástroj dokáže nielen načítať surové dáta podpisu a následne ho vizualizovať, ale má v sebe zabudované aj ďalšie funkcie:

- vizualizácia v reálnej veľkosti vykonania podpisu,
- prehrávanie podpisu v reálnej rýchlosti tak, ako bol vykonaný,
- vzájomné skúmanie a porovnávanie viacerých podpisov,
- meranie dĺžky, uhlov a počtu ťahov,
- vizualizácia prítlaku digitálneho pera,
- zobrazovanie grafov a štatistík.

Na predchádzajúcom obrázku môžete vidieť ako vyzerá práca s analyzačným nástrojom a ako je možné skúmať zdokonalený elektronický podpis vytvorený našou technológiou.

Nemusíte sa obávať, ak zákazník podpísal elektronicky iba jeden dokument. Výhodou je, že pri získavaní dôkazných materiálov vedia píšmoznalci porovnávať aj klasické papierové podpisy s tými elektronickými.

K vlastnoručnému elektronickému podpisu je možné pripojiť aj ďalšie dáta ako IP adresu, GPS lokalitu, informácie o hardvéri (typ a model zariadenia) alebo softvéri (verzia webového prehliadača). Môžeme preto s istotou povedať, že falšovanie elektronických podpisov je výrazne náročnejšie ako tých vlastnoručných na papieri. To prípadným falšovateľom výrazne komplikuje život a odrádza ich od tohto typu trestnej činnosti.

Výhodou je, že pri získavaní dôkazných materiálov vedia píšmoznalci porovnávať klasické papierové podpisy s tými elektronickými.

3. KVALIFIKOVANÝ ELEKTRONICKÝ PODPIS

Ide o najbezpečnejšiu formu elektronického podpisu. Kvalifikovaný elektronický podpis (KEP) je určený pre naj dôveryhodnejšiu komunikáciu v situáciách, kedy je v papierovom svete vyžadovaná písomná forma. Ide o zdokonalený elektronický podpis založený na kvalifikovanom certifikáte a uložený na kvalifikovanom médiu, ktoré je certifikované Národným bezpečnostným úradom. Kvalifikovaný certifikát v tomto prípade slúži podobne ako overenie notárom, ktorý sa zaručuje za pravosť podpisu.

Vysokú úroveň právnej sily kvalifikovaného elektronického podpisu zaručuje náš Občiansky zákonník. Podľa §40 Občianskeho zákonníka sa aj v prípade, že právny úkon vyžaduje písomnú formu, táto forma považuje za zachovanú, ak je právny úkon uskutočnený kvalifikovaným elektronickým podpisom.

Na jeho použitie je však potrebných pomerne veľa krokov a taktiež mnoho softvérových a hardvérových produktov.

Čo potrebujete, ak chcete podpisovať KEP-om?

eID kartu

čítačku eID kariet

aplikáciu eID klient

aplikáciu websigner

ovládač na čítačku kariet

Ako na to?

1. Stiahnuť a nainštalovať aplikácie a ovládač

2. Spustiť potrebné aplikácie

3. Vložiť eID kartu do čítačky

4. Nahrať dokument

5. Zadať BOK

6. Vybrať certifikát

7. Zadať PIN

8. Stiahnuť alebo odoslať dokument

Kedy využiť kvalifikovaný elektronický podpis?

Kvalifikovaný elektronický podpis je využívaný hlavne pre identifikáciu, autentifikáciu osôb a pre dokumentovanie identity vo verejnej správe. Napríklad, ak ste si kúpili byt a potrebujete zmeniť vlastníka na katastri nehnuteľností.

Kvalifikovaný elektronický podpis môžete používať aj v súkromnej sfére, napríklad na podpis úverovej zmluvy. Viete si však predstaviť podpisovanie občianskym preukazom na pobočke v banke? Pamätať si dvojicu 6 miestnych kódov alebo ich nosiť so sebou? A čo pripojenie občianskeho preukazu do čítačky a počítača, ktorému nedôverujete?

Využijete ho aj pri komunikácii so štátnymi orgánmi, súdmi, exekútormi či daňovým úradmi. Jednoducho všade tam, kde to hovorí zákon alebo kde chcete mať istotu zachovania rovnocennosti s vlastnoručným podpisom.

ZHRNUTIE

Skúsme si to v stručnosti zhrnúť. To, že je podpis v elektronickej forme neznamená, že bude automaticky neplatný. Ak sa teda rozhodnete napísať nadriadenému, poslať firemné údaje konkurencii, alebo odoslať obchodnú objednávku, váš podpis bude na 100 % platný, účinný a bude mať pre vás právne následky. A to až dotedy, dokiaľ nepreukážete opak. Napríklad, že ste to neboli vy, kto sa podpísal. **Toto platí o každej forme elektronického podpisu vrátane toho najsilnejšieho (KEP), ale aj o vlastnoručnom podpise na papieri.**

Pre aký elektronický podpis sa však rozhodnúť?

Veríme, že elektronického podpisovania sa už neobávate. Ako vybrať jednoduché a rýchlo použiteľné riešenie podpisovania vo firme, ktoré bude zároveň právne účinné? Ako to už býva zvykom, bezpečnosť nejde ruka v ruke s jednoduchosťou použitia. Obzvlášť na Slovensku bol pre oblasť podpisovania zvolený vysoko bezpečný, avšak užívateľsky náročný spôsob podpisovania pomocou občianskeho preukazu (KEP).

Pre elektronické podpisovanie vo firme je tiež dôležité si uvedomiť, že väčšina dokumentov (vrátane zmlúv) môže byť podpísaná formou jednoduchého alebo tzv. zdokonaleného elektronického podpisu. KEP budete potrebovať len na minimálne množstvo úkonov.

Aby ste však mali podpisovanie vo firme pod kontrolou, je vhodné prijať organizačné opatrenia a politiky, ktoré zaistia, že podpisovanie bude nielen jednoduché, ale aj zdokumentované a bezpečné. To je v prípade obyčajného elektronického podpisu, ktorý používame na rôznych platformách, takmer nemožné. Pre podpisovanie KEP zas potrebujete neúmerne množstvo času a energie.

Ideálne je preto zvoliť riešenie, napríklad softvér, ktorý zabezpečí identifikáciu podpisujúceho a údaje o podpise či obsahu podpísaného dokumentu bezpečne uloží. V takom prípade už pôjde o tzv. zdokonalený elektronický podpis. Pomocou zdokonaleného elektronického podpisu tak dosiahnete väčšiu bezpečnosť a získate aj právnu istotu, pretože podpis bude bezpečne zadokumentovaný.

ODPORÚČANIA NA ZÁVER

Dúfame, že sme vám pomohli objasniť základy elektronického podpisovania. Ďalšie kroky ako riešenie foriem podpisu, digitalizácia zmluvnej agendy či výber vhodnej technológie však môžu byť časovo náročné.

Ak chcete, aby bolo vaše podnikanie jednoduchšie a vaše zmluvy elektronické, obráťte sa na nás. Radi vám poradíme nielen s používaním elektronických podpisov a dokumentov, ale pomôžeme vám aj s digitalizáciou zmlúv a všetkých vzťahov s vašimi partnermi. Vy sa tak budete môcť naplno sústrediť len na primárne aktivity vášho podnikania.

Prajeme veľa úspechov a tešíme sa na spoluprácu!

O AUTOROCH

Od roku 1991 sa zaoberáme vývojom softvérových aplikácií podporujúcich digitálnu transformáciu podnikov. Medzi naše riešenia patrí digitalizácia papierových procesov, kybernetická bezpečnosť a inteligentné riadenie výroby a logistiky. Sme odborníci na komplexné podnikové informačné systémy i systémy pre správu nehnuteľností.

LUKÁŠ BÚRI

Produktový manažér pre digitálnu transformáciu v spoločnosti ANASOFT

in Lukáš Búri

✉ lukas.buri@anasoft.com

Má na starosti rozvoj a starostlivosť o produkty digitálneho podpisovania. Lukáš má dlhoročné skúsenosti s implementáciou riešení pre digitálnu transformáciu - od oblasti logistiky a výroby, cez finančné inštitúcie, až po bankový sektor.

MAREK ILKOVIČ

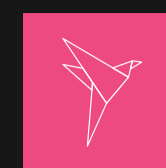
Partnership manažér pre digitálnu transformáciu v spoločnosti ANASOFT

in Marek Ilkovič

✉ marek.ilkovic@anasoft.com

Stará sa o existujúcich zákazníkov a rozvíja vzťahy s existujúcimi alebo novými partnermi, ktorí implementujú našu technológiu v zahraničí a pomáhajú nám napredovať.

O AUTOROCH

Motúzová & Lacko
advokátska kancelária
your lawyer

Sme technologickí advokáti. Zabezpečíme digitalizáciu vašej agendy a pomôžeme vám určiť, ktorý druh elektronického podpisu kedy použiť. Nastavíme elektronické vzťahy s vašimi zákazníkmi a ušetríme vám peniaze a čas.

ZUZANA MOTÚZOVÁ

Právnička a odborníčka na technologické právo

in Zuzana Motúzová

✉ motuzova@akmotuzova.sk

Zuzana je v technologickom práve ako ryba vo vode. Rada stavia softvérové zmluvy a rieši všetky technologické právne problémy od prvotného nápadu až po predaj spoločnosti. Rada pomáha klientom v technologických právnych sporoch.

PAVEL LACKO

Právnik, expert na GDPR a e-podpisovanie

in Pavel Lacko

✉ lacko@akmotuzova.sk

Pavel je expert na GDPR a elektronické podpisovanie. Ak si klienti nevedia rady, vždy nájde rozumné riešenie. Jeho vášňou sú spory, vyjednávanie a arbitráž. Klientom pomáha aj v oblasti AML a compliance a tiež nastavuje podmienky pre e-commerce spoločnosti.